مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

آصف بهاند

۲۰۲۴/۱۰/۱۴

د لنډيو په هنداره کې د خيبر جرګې ځو انځورونه

لنډۍ د ښتولو ستونزه

۲۹۲مهبرخه

په خيبر داسي ځوانان مړه شول
لکه ياقوت، لکه مرجان، لکه لالونه

ځوک به چرچو باندې اخته وي
ځوک ځي خيبر ته عدالت به لټوينه

راشه قسم راسره وکړه
که د خيبر جرګې ته ځي، درسره ځمه

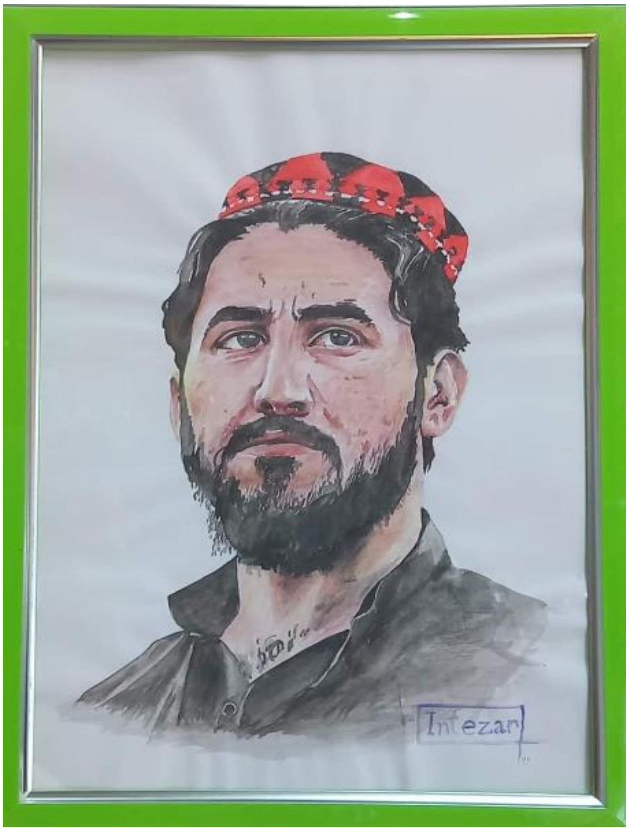

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رالېرلو مخکي په ځير و لولئ

«پښتنو د دونیا له صف نه وتلي یئ، په اقوام متحده کې هرکال د دونیا خلک سره کېني د دونیا فیصلې کوي، پښتونه ته پهکې نهیې، ته وتلی یې د لستونو نه، ستا قومي وجود ختم شوی دی، د دغ ملک په نصاب کې ستا ژبه نهشته، ستا تاریخ نهشته، ستا د تمدن حقدار نهشته، وروره! ستا په وسایلو ستا اختیار نه شته، په دې خاوره کې چې کومې فیصلې کیږي، په هغه کې هم ستا مشوره نهشته.

ساده خبره ده، د پنجاب یو جرنیل یې د بلوچستان کور کماندر کړی دی، یو جرنیل یې دلته کورکماندر کړی دی، ټول اختیار د هغو په لاسونو کې دی، موږ په تعجب خبرې نه کوو، خو دا یو حقیقت دی چې پنجاب او پنجابي جرنیلانو دا وطنونه په داسې انداز نیولي دي چې خلک تیکنیل هغه په بل نظر کتلی نه شي یا دې وهي یا غدار یې او خلک د خپلو وسایلو په باب پوښتنه نهشي کولای نه د خپلې ژبې په باب په څه پوهیږي، نه یې کومه نمایندګي شته دی، د خپل وطن اختیار خو لاپرېږده .

فلهذا لږ سوچ به کوو، په ملي فکر به راټول شو، چېرې تللي یئ، راشئ چې غاړې سره میلاو کړو، یوقام یو وطن یو.

(د منظور پښتین د وینا یوهبرخه)

https://www.facebook.com/reel/2803988609766355

په افغانستان کې د انګریزي استعمار ماته، د دې سبب شوه چې پر افغانانو باندې د نورو ناخوالو ترڅنګ د دیورند کرښه هم وغزول شي او د کرښې دواړه غاړه پښتنو ته یې رنګارنګ جالونه وغوړول شي. د فرضي کرښې پورې غاړه پښتانه یې په ځو پولیټیکل ایجنسیو وویشل او نوې جالونه یې ورته وغوړول د د ظلمونو نوې بنې پیل شوې. د وخت په تېرېدو سره څومره چې حالات بدلېدل، د استعمار د جالونو او ظلمونو بنې هم بدلېدې.

انګریز په نوې زمانه کې د خپلو ظالمانه عملونو د ترسره کولو لهپاره، خپل نوی ناجایز اولاد پاکستان وګماره او تر نن پورې د انګریزي استعمار د ظلمونو تطبیقول همدې ناجایز اولاد ترسره کوي.

د استعماري او پاکستاني ظلمونو په پایله کې، په سیمه کې نوي مبارزین او د عدالت او ازادۍ غوښتلو نوې نهضتونه پیدا شول چې یو په کې د پښتونژغورنې غورځنګ دی. د پښتونژغورنې غورځنګ (پي ټي ايم) د مظلومو پښتنو د مبارزینو هغه ټولی دی چې له اوږدې مودې را په دېخوا په پاکستان کې د پوځ، آی ایس آی او نورو ادارو له خوا د پښتنو د جبري ورکولو، وژلو، شکنجه کولو، لوټلو او نورو ظلمونو پر وړاندې راپورته شوی او د سر په بیه د پاکستاني استبلیشمنټ په مقابل کې مبارزه کوي.

د پښتونژغورنې غورځنګ د تاریخچې په باب میډیا لنډ او اوده مطالب خپاره کړي دي، خو د ټولو اصلي مطلب داسې رالنډېدای شي:

«دې غورځنګ شاوخوا شپږ کاله وړاندې خپلې هلې ځلې پیل کړې دي.
تر دې وړاندې دغه سازمان د 'محسود تحفظ مومنټ' په نوم یادېده چې منظور احمد پښتین له خپلو څو ملګرو سره په ۲۰۱۴ کې وزیرستان کې د ناامنۍ او په ځانګړې توګه له جګړو د پاتې ماینونو پر ضد جوړ کړی و.

په ۲۰۱۸ کې دغه سازمان هغه وخت خپله مبارزه یوې قبیلې نه ټول قام ته وغځوله چې په کراچۍ کې د نقیب الله مسید په نوم یو ځوان د پولیسو په توقیف ووژل شو او ترې وروسته احتجاجونه پیل شول. هغه مهال دا سازمان په لویه کچه وپېژندل او وستایل شو او له هماغه ځایه 'محسود' نه 'د پښتون ژغورنې غورځنګ' ته واوښت.

د پښتون ژغورنې غورځنګ د دیورند کرښې دې غاړې ته په پښتون مېشته سیمو کې د ناوتریخوالي او جبري لادرکیو پر وړاندې او د پښتنو د بشري، سیاسي او کلتوري حقونو لپاره له تېرو شپږو کلونو راهیسې مبارزه کوي او دا جرګه هم د دې مبارزې یوه مهمه څخه بلل کېږي.»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د دې غورځنګ غړو او لاروياڼو د خپلو وينو په بيه دا مبارزه اوس تر دې بريده رارسولې ده چې پاکستاني مقامات د خپلو ټولو نظامي امکاناتو سره ـ سره ورنه ډارېږي. پښتون‌ژغورني غورځنګ «د پښتنو د عدالت جرګه» راغوښتې ده چې په نوي او مدرنه او سوله‌ايزه‌بڼه خپلې غوښتنې او پوښتنې د پاکستاني مقاماتو او نړيوالو تر غوږنو پورې ورسوي، که وسلې ته لاس وروړل شي، بيا به ټولې سيمې او لا نړۍ ته د يوې بلې ستونزې ور پرانستل شي.

د پښتنو د عدالت جرګې په ترڅ کې، پر پښتنو باندې د شوو ظلمونو کوم مستند ارقام چې ښودل شوي دي، حيرانوکې او هيښونکي دي. د ټاند په يوه رپوټ کې په دې باب داسې راغلي دي:

« ټاند (شنبه/د ميزان ۲۱مه) ــــ د خيبر په حماسي خاوره د پښتنو د لويې جرګې په سکرينونو برخه والو ته د هغو ظلمونو يو شمېر پېښې وښودل شوې چې د پاکستان پوځ د تېرو دوو لسيزو په ترڅ کې په پښتونخوا او خواوشا سيمو کې په بې دفاع پښتنو باندې کړې دي.

د جرګې غړو او برخه والو ته په سکرينونو وښودل شول چې د پاکستان د پوځ د ډالري جنګ په ترڅ کې ۷۶ زره ۵۸۴ پښتانه په بې دردۍ سره وژل شوي دي.

دغه راز په معلوماتو کې راغلي، چې ۷۵۳۸ پښتانه د چاودېدونکيو توکو ښکار ګرځېدلي او لا هم په سيمه کې د پاکستاني پوځيانو له خوا کرل شوي ماينونه پراته دي.

په دې سربېره، په زرګونو نور پښتانه چې پوځ، امنيتي ځواکونو او استخباراتي ادارو نيولي وو لا هم ورک دي او اداري يې په هکله چاته هېڅ معلومات نه ورکوي.

د پښتنو جرګې ته وينا کې د پښتون ژغورني غورځنګ مشر منظور احمد پښتين وويل، «ډېر هغه مستندات چې ملګرو يې د تېرو درې مياشتو په ترڅ کې راټول کړي وو د پاکستان امنيتي ځواکونو د خپلو بريدونو په ترڅ کې وسوزول،»

هغه وويل، «ډېر نور مستند معلومات چې ملګرو يې په خپلو موبايلونو کې ثبت کړي وو، هغه هم امنيتي ځواکونو تخريب او موبايلونه يې ترې ضبط کړل.»

خوورځې مخکې د پښتون‌ژغورني غورځنګ له خوا « د پښتنو د عدالت جرګه» په خيبر نومې سيمه کې جوړه شوې وه. د پاکستاني مقاماتو له لوري ډېر خنډونه پيښ شول چې د جرګې د جوېدو مخنيوی وکړي، خو ونه‌توانېدل چې د جرګې د جوړېدو مخنيوی وکړي.

د پښتون‌ژغورني غورځنګ له خوا په خيبر کې د لويې جرګې د جوړلېدلو مسأله هم په پښتو لنډيو کې راڅرګنده شوې ده. پښتو لنډۍ داسې هنداره ده چې په هغې کې هرڅوک او هرډول روان حالات ليدل کېدای شي، په ټولنه او خلکو کې چې هرڅه روان وي، د پښتو لنډيو په هنداره کې په شفاف او رڼه بڼه راڅرګندېږي او د پښتو لنډيو په ستره خزانه کې خوندي کېږي.

د خيبر په جرګه کې د پښتون‌قوم پر برخليک باندې خبرې کېږي، هوډونه به کېږي او... که داخل ميدان بايلول شو، بيا نو ګوره چې کله به داسې چانس پښتنونه برابرېږي. دا په اوسنی زمانه کې يوه لويه سياسي ټولنيزه مسأله ده، همدې پېښو او کړنو ته هم لنډيو په خپلې پراخې لمنې کې ځای ورکړی او هرڅه د لنډيو په هنداره کې په هنري بڼه انځور شوي دی. دا څو ورځې مې د يادې جرګې په باب د شعارونو، احساساتي خبرو، پخو او ناپخو سياسي ليکنو او ميډياي مبارزو په ترڅ کې د پښتون‌ژغورني د نهضت او خيبر جرګې په باب يو شمېر لنډۍ راټولې کړې دي چې دلته يې د نمونې لپاره له تاسو درنو لوستونکو سره شريکوم:

په لوړ خيبر کې زلزلې دي
بيا د خوشحال بچي د ننګ ميدان ته ځينه

څوک به چرچو باندې اخته وي
څوک ځي خيبر ته عدالت به لټوينه

که پښتون پوهه درلودلای
پردو چالونو کې به ولې ورلوېدنه

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

که پښتون زدکړې درلودلای
د هر دوښمن په جنګ به ولې ماتېدنه

که کرغیړنه کرښه نه وای
زه به له خوسته په اتڼ خیبر ته تلمه

راشه قسم راسره وکړه
که د خیبر جرګې ته ځې، درسره ځمه

په خړخیبر دې ګلان شنه شي
پهکې راټولو خپل هرڅه دو کړي دینه

پۀ تا مې بیا خولګۍ قسم ده
پۀ خیبر جنګ ده، تۀ په کور کوې خوبونه

ما ته مې خپل وطن ازاد کړه
که لوړه راغله د خیبر کاڼي به خورمه

د خیبر کاڼي لوټې ګل شه
په ننګ مین یاران مې ټول راغلي دینه

په خیبر داسې ځوانان مړه شول
لکه یاقوت، لکه مرجان، لکه لالونه

خیبر به نوم د ازادۍ شي
لوی امتحان دی خداې دې ورکړي توفیقونه

په برخلیک خبرې کیږي
همدغه وخت دی چې په شا نهشي پښتونه

دعا کوه امن به راشي
جانانه تا به لاس نیولې ګرزومه

خیبره زیری مې درباندې
چې د ظلمو تورې ځپې به ختمې شینه

که کرغېړنه کرښه نه وی
زه له کابله په اتڼ خیبر ته تلمه

خیبره سخت زړه مې در کېږي
زه بندي کړی کرغېړنې کرښې یمه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ